

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

21. jaanuar 2015*

Eelotsusetaotlus — Sotsiaalpoliitika — Direktiiv 2000/78/EÜ — Artikli 2 lõige 1 ja lõike 2 punkt a ning artikli 6 lõiked 1 ja 2 — Erinev kohtlemine vanuse alusel — Avalik teenistus — Pensioniskeem — Riigisisese õigusnormid, mis välistavad enne 18. eluaasta täitumist läbitud õppeaja arvessevõtmise

Kohtuasjas C-529/13,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Verwaltungsgerichtshof'i (Austria) 16. septembri 2013. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. oktoobril 2013, menetluses

Georg Felber

versus

Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta, Euroopa Kohtu asepresident teise koja kohtuniku ülesannetes K. Lenaerts, kohtunikud J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (ettekandja) ja J. L. da Cruz Vilaça,

kohtujurist: Y. Bot,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

— Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

— Euroopa Komisjon, esindajad: B.-R. Killmann ja D. Martin,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab seda, kuidas tõlgendada Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta”) artiklit 21 ning nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel (EÜT L 303, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 79), artikli 2 lõiget 1 ja lõike 2 punkti a ning artikli 6 lõikeid 1 ja 2.
- 2 Taotlus esitati G. Felberi ja Bundesministerin für Unterricht, Kunst und Kultur’i (Austria haridus-, kunsti- ja kultuuriminister; edaspidi „minister”) vahelise kohtuvaidluse raames, mille ese on ministri keeldumine võtta arvesse G. Felberi pensioniõiguste arvutamisel teenistusse asumisele eelnenud õppeaega.

Õiguslik raamistik

Direktiiv 2000/78

- 3 Vastavalt direktiivi 2000/78 artiklile 1 on selle „direktiivi eesmärk [...] kehtestada üldine raamistik, et võidelda usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise vastu töö saamisel ja kutsealale pääsemisel ning tagada liikmesriikides võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamine”.
- 4 Selle direktiivi artiklis 2 on ette nähtud:
 - „1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab „võrdse kohtlemise põhimõte”, et ei esine otsest ega kaudset diskrimineerimist ühelgi artiklis 1 nimetatud põhjusel.
 2. Lõike 1 kohaldamisel:
 - a) peetakse otseseks diskrimineerimiseks seda, kui ükskõik millisel artiklis 1 nimetatud põhjusel koheldakse ühte inimest halvemini, kui on koheldud, koheldakse või võidakse kohelda teist inimest samalaadses olukorras;

[...]
- 5 Direktiivi artikli 3 „Reguleerimisala” lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:
 - „1. Ühendusele antud pädevuse piires kohaldatakse käesolevat direktiivi kõikide isikute suhtes nii avalikus kui ka erasektoris, sealhulgas avalik-õiguslike isikute suhtes, kui kõne all on:

[...]

 - c) töö saamise ja töö tingimused, kaasa arvatud töölt vabastamine ja töötasu;

[...]
3. Käesolevat direktiivi ei kohaldata mingite riigiabi- või samalaadsetest kavadest, kaasa arvatud riigi sotsiaalkindlustus- või sotsiaalkaitsekavadest tehtavate maksete suhtes.”

6 Sama direktiivi artikkel 6 on sõnastatud järgmiselt:

„1. Olenemata artikli 2 lõikest 2 võivad liikmesriigid ette näha, et erinevat kohtlemist vanuse alusel ei peeta diskrimineerimiseks, kui sellel on siseriikliku õigusega objektiivselt ja mõistlikult põhjendatud, tööhõivepoliitikat, tööturgu ja kutseõpet hõlmav õigustatud eesmärk ning kui selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

Selline erinev kohtlemine võib muu hulgas seisneda järgmises:

- a) tööle ja kutseõppele pääsemise, töö saamise ja kutsealale pääsemise ning töölt vabastamise ja palga eritingimuste kehtestamine noortele, vanematele töötajatele ja hooldamiskohustusi täitvatele isikutele, et edendada nende kutsealast integreerimist või tagada nende kaitse;
- b) vanuse, töökogemuse või teenistusalase vanemusega seotud tööle pääsemise või teatavate töösoodustuste miinimumtingimuste kehtestamine;

[...]

2. Olenemata artikli 2 lõikest 2 võivad liikmesriigid ette näha, et vanusepiiride kehtestamist kutsealaste sotsiaalkindlustuskavade pensioni- või invaliidsushüvitiste saamiseks, sealhulgas töötajatele või töötajate rühmadele või kategooriatele eri vanusepiiride kehtestamist nende kavade raames, ning vanusekategooriate kasutamist kindlustusstatistikas ei peeta vanuseliseks diskrimineerimiseks, kui sellest ei tulene soolist diskrimineerimist.”

7 Direktiivi 2000/78 artikli 7 „Positiivne toimimisviis” lõikes 1 on ette nähtud:

„Silmas pidades täieliku võrdõiguslikkuse tegelikku tagamist, ei takista võrdse kohtlemise põhimõtte ühtki liikmesriiki säilitamast või kehtestamast erimeetmeid ükskõik millise artiklis 1 nimetatud põhjusega seotud halvemuse ärahoidmiseks või heastamiseks.”

Austria õigus

8 Föderaalametnike, nende ülalpidamisel olevate isikute ja pereliikmete pensioniõigusi puudutava 18. novembri 1965. aasta seaduse (1965. aasta pensioniseadus) (Bundesgesetz über die Pensionsansprüche der Bundesbeamten, ihrer Hinterbliebenen und Angehörigen (Pensionsgesetz 1965)) (*Bundesgesetzblatt*, 340/1965; edaspidi „PG 1965”) §-d 53, 54 ja 56 olid põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal sõnastatud järgmiselt:

„Teenistusse asumisele eelnenud ajavahemikud, mida võetakse arvesse pensionipunktide arvutamisel

§ 53

(1) Pensioniõigust andvad teenistusse asumisele eelnenud ajavahemikud on lõigetes 2–4 nimetatud ajavahemikud, kui need eelnevad kuupäevale, millest alates hakkas kulgema Bundi teenistuses oldud ja pensioni arvutamisel arvesse võetav aeg. Need ajavahemikud võrdsustatakse teenistuses oldud ajaga.

(2) Teenistuses oldud ajaga võrdsustatakse järgmised ajavahemikud:

[...]

h) lõpetatud õpingutele kulunud aeg [...] avalik-õiguslikus või sellega võrdsustatud eraõiguslikus kutseõppeasutuses, kõrgkoolis, akadeemias või sarnases haridusasutuses, tingimusel et nominaalset õppeaega ei ole ületatud,

[...]

Arvesse võtmise välistamine ja loobumine

§ 54 [...]

(2) Arvesse ei võeta järgmisi teenistusse asumisele eelnenud ajavahemikke:

a) ametniku 18. eluaasta täitumisele eelnenud aeg [...]

[...]

Erisissemakse

§ 56

(1) Kui Bund ei saa teenistusele eelnenud ja pensioniõigust andvate ajavahemike osas pensioni sissemakset sotsiaalkindlustusnormide alusel, peab ametnik tasuma ise erisissemakse [...]"

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 9 G. Felber, kes on sündinud 1956. aastal, on alates 1991. aastast professor ja riigi (Bund) ametnik.
- 10 1992. aastal tehtud otsuses määrati tema pensioniõiguste arvutamiseks kindlaks pensioniõigust andev teenistusse asumisele eelnenud ajavahemik. G. Felberi pensioniõiguste arvutamisel võeti arvesse üksnes pärast tema 18. eluaasta täitumist õpingutele ja töötamisele kulunud ajavahemikud. Enne 18. eluaasta täitumist õpingutele kulunud aega, mis on käesolevas asjas kolm aastat, ei võetud seega arvesse. Kohtuotsusele Hütter (C-88/08, EU:C:2009:381) tuginedes taotles G. Felber, et see ajavahemik võetaks arvesse või et ta võiks selle n-ö juurde osta erisissemakset tasudes.
- 11 Landesschulrat für Salzburg jättis 25. novembri 2010. aasta otsusega tema taotluse rahuldamata, sest PG 1965 § 54 lõike 2 punkt a ei võimalda 18. eluaasta täitumisele eelnenud õpingutele kulunud aega arvesse võtta selliste ametnike puhul, kes nagu G. Felber kuuluvad PG 1965 § 88 lõike 1 kohaldamisalasse, kuna nad on teenistusse võetud enne 1. maid 1995. G. Felber esitas Landesschulrat für Salzburgi otsuse peale vaide ministrile, kuid viimane jättis tema vaide 1. detsembri 2011. aasta otsusega rahuldamata.
- 12 Seejärel esitas G. Felber selle otsuse peale kaebuse Verfassungsgerichtshofile (konstitutsioonikohus), kes leidis, et asi ei kuulu tema alluvusse ja tegi 5. märtsil 2012 määruse asja üleandmiseks eelotsusetaotluse esitanud kohtule. Verfassungsgerichtshof leidis aga ka kooskõlas põhiseadusest tuleneva võrdse kohtlemise põhimõttega, et normid, mida kohaldatakse teenistusse asumisele eelnenud õpingutele kulunud aja tunnustamisel vanaduspensionide summa arvutamisel, erinevad normidest, mida kohaldatakse samade ajavahemike arvessevõtmisel ametnike palga summa arvutamisel.
- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul tuleb vastavalt kohtuotsusele Hütter (EU:C:2009:381) kehtestada uus mittediskrimineeriv alus enne asjaomase ametniku 18. eluaasta täitumist töötamise ja õppimise ajavahemike arvessevõtmiseks. Seega küsib ta, kas seda uut mittediskrimineerivat arvessevõtmist tuleb kohaldada mitte üksnes palgaarvestuse, vaid ka pensioniõiguste suhtes.

14 Neil asjaoludel otsustas Verwaltungsgerichtshof menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas – piiramata [harta] artikli 52 lõike 1 ja [direktiivi 2000/78] artikli 6 kohaldamist – tegemist on (otsese) diskrimineerimisega vanuse alusel harta artikli 21 lõike 1 ja [selle] direktiivi artikli 2 lõike 1 ja lõike 2 punkti a tähenduses, kui põhi- või keskkooliastme õpingute aega võetakse eelnenud ajavahemikena arvesse üksnes siis, kui need läbiti pärast ametniku 18. eluaasta täitumist, kusjuures nimetatud eelnenud ajavahemikud ei ole olulised mitte ainult pensioniõiguse, vaid ka pensioni summa seisukohast ja kõnealust pensioni (kogupension) käsitatakse riigisisese õiguse kohaselt palgana, mida makstakse ka pärast ametniku pensionileminekut edasi kestva avalik-õigusliku teenistussuhte alusel?
2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas ametnik saab – harta artikli 52 lõike 1 ja direktiivi [2000/78] artikli 6 kohase õigustava aluse puudumise korral (vt selle kohta kolmas küsimus) – tugineda eelnenud ajavahemike arvessevõtmise taotlusega seotud menetluses harta artikli 21 ja direktiivi [2000/78] artikli 2 vahetule kohaldatavusele ka siis, kui ta ei ole sel ajal veel pensionil, kuna riigisisese õiguse kohaselt – kui õiguslik olukord ei ole tema pensionilemineku ajal muutunud – võib sellise taotluse tagasilükkamise õigusjõudu pensioni arvestamise menetluses või uue taotluse esitamisel nende ajavahemike arvessevõtmiseks tema vastu ära kasutada?
3. Kui vastus on jaatav, siis kas kõnealune ebavõrdne kohtlemine on harta artikli 52 lõike 1 ja direktiivi [2000/78] artikli 6 lõike 1 või lõike 2 tähenduses
 - a) õigustatud, et kehtestada isikutele, kelle sünnikuupäev on pärast kooli alustamise aasta koolialguse kuupäeva, või isikutele, kes õppisid pikendatud keskastmega koolis ja pidid seetõttu käima õpingute lõpetamiseks koolis ka pärast 18. eluaasta täitumist, samad tingimused kui nendele isikutele, kes lõpetasid põhi- või keskkooli juba enne 18. eluaasta täitumist, isegi kui pärast 18. eluaasta täitumist läbitud õpingute aja arvessevõtmine ei piirdu ainult nimetatud juhtudega;
 - b) õigustatud, et välistada pensioniõigust andvatest ajavahemikest aeg, mil isik ei käinud põhimõtteliselt tööl ja ei teinud seega ka sissemaksid pensioniskeemi; kas selline õigustus eksisteerib hoolimata asjaolust, et ka põhi- või keskkoolis käimise aja eest ei tule pärast 18. eluaasta täitumist alguses kõigepealt sissemaksid teha ning selliste õpingute aja hilisema arvessevõtmise korral tuleb niikuinii teha erisissemaks pensioniskeemi;
 - c) õigustatud, sest enne 18. eluaasta täitumist möödunud eelnevate ajavahemike arvessevõtmise välistamist tuleb käsitada samaväärsena „kutsealases sotsiaalkindlustuskavas osalemise vanusepiiriga” direktiivi [2000/78] artikli 6 lõike 2 tähenduses?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

- 15 Oma küsimustega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Euroopa Kohus tõlgendaks vanuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtet, mis on toodud harta artiklis 21 ja sisustatud direktiivis 2000/78.
- 16 Kui liikmesriigid võtavad direktiivi 2000/78 – mis konkretiseerib töö saamise ja kutsealale pääsemise valdkonnas vanuse tõttu diskrimineerimise keelu põhimõtet – kohaldamisalasse kuuluvaid meetmeid, peab nende tegevus vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale järgima seda direktiivi (vt selle kohta kohtuotsused Prigge jt, C-447/09, EU:C:2011:573, punkt 48, ja Tyrolean Airways Tiroler Luftfahrt, C-132/11, EU:C:2012:329, punkt 22).

- 17 Sellises olukorras tuleb eraõigusliku isiku ja avaliku võimu kandja vahelise põhikohtuasja raames esitatud küsimusi kontrollida üksnes direktiivi 2000/78 alusel.

Esimene ja kolmas küsimus

- 18 Esimese ja kolmanda küsimusega, mida tuleb uurida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2000/78 artikli 2 lõiget 1 ja lõike 2 punkti a ning artikli 6 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus riigisisised õigusnormid, mille kohaselt ei võeta ametniku pensioniõiguste saamisel ja vanaduspensioni summa arvutamisel arvesse enne tema 18. eluaasta täitumist õpingutele kulunud aega, samas kui see aeg võetakse arvesse pärast selle vanuse täitumist.
- 19 Esiteks tuleb kontrollida, kas põhikohtuasjas vaidlusalused õigusnormid kuuluvad direktiivi 2000/78 kohaldamisalasse. Selles osas tuleneb nimetatud direktiivi artikli 3 lõike 1 punktidest a ja c, et direktiiv kohaldub Euroopa Liidule antud pädevuse raames „kõikide isikute suhtes nii avalikus kui ka erasektoris, sealhulgas avalik-õiguslike isikute suhtes,” kui kõne all on esiteks „tööle saamise [...] tingimused, sealhulgas valikukriteeriumid ja töölevõtu tingimused mis tahes tegevusvaldkonnas ja kõigil ametiastmetel” ja teiseks „töö saamise ja töö tingimused, kaasa arvatud töölt vabastamine ja töötasu”.
- 20 Vastavalt direktiivi 2000/78 artikli 3 lõike 1 punktile c ja artikli 3 lõikele 3 koosmõjus direktiivi põhjendusega 13 tuleb selle direktiivi kohaldamisala mõista nii, et see ei hõlma sotsiaalkindlustus- ja sotsiaalkaitseskeeme, millega antavaid soodustusi ei loeta tasuks selles tähenduses, mis mõistele on antud ELTL artikli 157 lõike 2 kohaldamisel (vt selle kohta kohtuotsused HK Danmark, C-476/11, EU:C:2013:590, punkt 25, ja Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, punkt 25).
- 21 Mõiste „tasu” ELTL artikli 157 lõike 2 tähenduses hõlmab kõiki tasumooduseid kas rahas või loonusena, mida töötaja tööandjalt oma töö eest ka kaudselt kas praegu või tulevikus saab (kohtuotsused HK Danmark, EU:C:2013:590, punkt 26, ja Dansk Jurist- og Økonomforbund, EU:C:2013:603, punkt 26).
- 22 Põhikohtuasjas vaieldakse selle üle, et pensionipunktide arvutamisel ei võeta arvesse aega, mis G. Felberil kulus õpingutele enne 18.eluaasta täitumist ja Bundi teenistusse asumist.
- 23 Nagu nähtub eelotsusetaotlusest, sõltub vanaduspensioni summa avalikus teenistuses oldud ajast ja teenistusele eelnenud pensioniõigust andvast ajast ning ametniku palga suuruselt. Vanaduspension kujutab endast tulevikus rahas makstavat tasu, mida tööandja maksab enda töötajatele nendevahelise töösuhte otsese tagajärjena. Nimelt käsitab riigisisene õigus seda pensioni palgana, mille maksmist jätkatakse teenistussuhte raames, mis jätkub pärast seda, kui ametnikul tekib õigus saada pensionihüvitist. Seetõttu kujutab selline pension endast tasu ELTL artikli 157 lõike 2 tähenduses.
- 24 Eeltoodust tuleneb, et jättes osa ametnike puhul vanaduspensioni arvutamisel arvesse võtmata enne nende 18. eluaasta täitumist õpingutele kulunud aja, riivab PG 1965 § 54 lõike 2 punkt a nende ametnike palgatingimusi direktiivi 2000/78 artikli 3 lõike 1 punkti c tähenduses. Järelikult tuleb seda direktiivi kohaldada põhikohtuasjas kujunenud olukorra suhtes.
- 25 Mis puudutab teiseks küsimust, kas põhikohtuasjas kõne all olevad riigisisised õigusnormid põhjustavad töö saamisel ja töö tingimuste puhul erinevat kohtlemist sõltuvalt vanusest, siis olgu märgitud, et direktiivi 2000/78 artikli 2 lõike 1 kohaselt tähendab „võrdse kohtlemise põhimõte” seda, et ei esine otsest ega kaudset diskrimineerimist ühelgi selle direktiivi artiklis 1 nimetatud põhjusel, mille hulka kuulub ka vanus. Direktiivi artikli 2 lõike 2 punkt a täpsustab, et lõike 1 kohaldamisel peetakse otseseks diskrimineerimiseks seda, kui ükskõik millisel selle direktiivi artiklis 1 nimetatud põhjusel koheldakse ühte isikut halvemini kui teist isikut samalaadses olukorras.

- 26 Vastavalt PG 1965 § 53 lõike 2 punktile h tuleb arvesse võtta ametniku lõpetatud õpingutele kulunud aega avalik-õiguslikus või sellega võrdsustatud eraõiguslikus kutseõppeasutuses, kõrgkoolis, akadeemias või sarnases haridusasutuses, tingimusel et nominaalset õppeaega ei ole ületatud. PG 1965 § 54 lõike 2 punkt a piirab aga sellise arvessevõtmise ajavahemikega, mis leiavad aset pärast ametniku 18. eluaasta täitumist.
- 27 Nagu märgib ka eelotsusetaotluse esitanud kohus, soodustavad sellised riigisisised õigusnormid nagu põhikohtuasjas isikuid, kes lõpetavad oma vastavad õpingud või asuvad õppima pärast 18. sünnipäeva, kuna ainult nende puhul võetakse arvesse avalik-õiguslikus või sellega võrdsustatud eraõiguslikus kutseõppeasutuses õpingutele kulunud aega enne Bundi teenistusse asumist. Sellised õigusnormid näevad ette isikute erineva kohtlemise sõltuvalt vanusest, millal nad on oma õpingud lõpetanud. Selline kriteerium võib viia selleni, et kahte isikut, kes on läbinud samad õpingud, koheldakse erinevalt ainult nende vanuse alusel. Selline sätte kehtestab seega otseselt vanusekriteeriumi alusel erineva kohtlemise direktiivi 2000/78 artikli 2 lõike 1 ja lõike 2 punkti a tähenduses (vt analoogia alusel kohtuotsus Hütter, EU:C:2009:381, punkt 38).
- 28 Kolmandaks tuleb kontrollida, kas selline erinev kohtlemine võib siiski olla põhjendatud direktiivi 2000/78 artikli 6 lõike 1 alusel.
- 29 Selle sätte esimeses lõigus on täpsustatud, et liikmesriigid võivad ette näha, et erinevat kohtlemist vanuse alusel ei peeta diskrimineerimiseks, kui sellel on riigisisese õigusega objektiivselt ja mõistlikult põhjendatud, tööhõivepoliitikat, tööturгу ja kutseõpet hõlmav õigustatud eesmärk ning kui selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.
- 30 Mis puudutab esiteks küsimust, kas selliste riigisiseste õigusnormide nagu põhikohtuasjas eesmärk on õigustatud, siis Euroopa Kohus on korduvalt otsustanud, et liikmesriikidel on laiaulatuslik kaalutusruum mitte ainult selle poolest, millist kindlat eesmärki teiste hulgas peaksid nad sotsiaal- ja tööhõivepoliitika vallas järgima, vaid ka selle eesmärgi saavutamist võimaldada võivate vahendite valikul (kohtuotsus Specht jt, C-501/12–C-506/12, C-540/12 ja C-541/12, EU:C:2014:2005, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 31 Selles osas nähtub Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust, et enne ametniku teenistusse asumist väljaspool teenistussuhet õpingutele või töötamisele kulunud aja arvessevõtmine on erand, mis viidi sisse selleks, et mitte kohelda ebasoodsamalt pensioniõiguste omandamisel neid ametnikke, kes on omandanud kõrghariduse enne Bundi teenistusse asumist, võrreldes nende ametnikega, kellel ei ole töötamiseks tarvis eraldi väljaõpet, mistõttu võisid nad asuda Bundi teenistusse 18-aastaselt. Ametnike pensioniskeemi normid on seega sisustatud nii, et vanaduspensioni summa arvutamisel võetakse arvesse kogu karjääri alates riigiteenistusse asumise miinimumvanusest. Põhikohtuasjas vaidlusaluste riigisiseste õigusnormide eesmärk on ühtlustada pensioniskeemi sissemaksete tegemise alguse kuupäev ja järelikult säilitada pensioniiga. Sellises olukorras on enne 18. eluaasta täitumist õpingutele kulunud aja arvessevõtmise välistamine põhjendatud asjaoluga, et tavaliselt ei tegele asjaomane isik sel ajavahemikul tasustatud tegevusega, mille alusel tehakse sissemakseid pensioniskeemi.
- 32 Kuna niisuguse eesmärgi taotlemisega on võimalik tagada kõikide isikute võrdne kohtlemine konkreetses valdkonnas seoses ühe olulise töösuhte elemendiga nagu pensionile jäämise aeg, siis võib seda eesmärki pidada tööhõivepoliitika õigustatud eesmärgiks (vt analoogia alusel kohtuotsus komisjon vs. Ungari, C-286/12, EU:C:2012:687, punkt 61).
- 33 Teiseks tuleb vastavalt direktiivi 2000/78 artikli 6 lõikele 1 kontrollida, kas sellise laiaulatusliku kaalutusruumi raames, mida on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 30, on selle eesmärgi saavutamise vahendid asjakohased ja vajalikud.

- 34 Esiteks nähtub PG 1965 § 54 lõike 2 punkti a asjakohasuse kohta Euroopa Kohtule saadetud toimikust, et avalikku teenistusse võtmise vanuse alampiiriks on määratud 18 aastat ja järelikult saab ametnik alles selle vanuse täitumisel liituda ametnike pensioniskeemiga ja sellesse sissemaksid teha.
- 35 Järelikult on selle sätte alusel enne 18. eluaasta täitumist õpingutele kulunud aja arvessevõtmise välistamine sobiv selle õigustatud eesmärgi saavutamiseks, mis seisneb sellise tööhõivepoliitika rakendamises, mis võimaldab kõikidel ametnike pensioniskeemiga liitunud isikutel alustada sissemaksetega samas vanuses, saada õigus täisulatuses vanaduspensioni saamiseks ja tagada seega ametnike võrdne kohtlemine.
- 36 Mis puudutab teiseks küsimust, ega põhikohtuasjas vaidlusalused riigisisised õigusnormid ei lähe kaugemale selle eesmärgi saavutamiseks vajalikust, siis selles osas tuleb meenutada, et põhikohtuasjas esitatud taotluses ei paluta arvesse võtta töötatud ajavahemikke, nagu oli tegemist kohtuotsuse Hütter (EU:C:2009:381) aluseks olnud kohtuasjas, vaid üksnes avalik-õiguslikus või sellega võrdsustatud eraõiguslikus kutseõppeasutuses õpingutele kulunud aega.
- 37 Selles osas tunduvad põhikohtuasjas vaidluse all olevad õigusnormid kooskõlas olevat eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud õigustusega, nimelt välistada vanaduspensioni arvutamisest ajavahemikud, mille jooksul asjaomane isik ei ole teinud sissemaksid pensioniskeemi.
- 38 Esiteks ei anna nimelt vaidlusalune õpingutele kulunud aeg alust nende sissemaksete tegemiseks. Teiseks nähtub pärast ametniku 18. eluaasta täitumist õpingutele kulunud aja osas eelotsusetaotlusest, et seda ei käsitata pensioniõigust andva teenistusse asumisele eelnenud ajavahemikuna ja seda võib pensionipunktide arvutamisel arvesse võtta üksnes PG 1965 §-s 56 toodud tingimusel, et pensioniskeemi on tehtud puuduvate sissemaksete suurusele vastav erissemakse. Euroopa Kohtule saadetud toimikust nähtub, et see sissemakse kujutab endast vastutasu nende õpingutele kulunud aastate eest, mil asjaomane isik ei teinud pensioniskeemi kohustuslikke sissemaksid. Nimetatud erissemakse on oma olemuselt seega hüvitis.
- 39 Võttes siinkohal arvesse liikmesriikidele antud laiaulatuslikku kaalutlusruumi mitte üksnes selles osas, millist kindlat eesmärki peaksid need sotsiaal- ja tööhõivepoliitika vallas järgima, vaid ka selle eesmärgi saavutamist võimaldada võivate vahendite valikul, on selline meede, nagu on ette nähtud PG 1954 § 54 lõike 2 punktis a, asjakohane käesoleva kohtuotsuse punktides 31 ja 32 toodud eesmärkide saavutamiseks ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.
- 40 Järelikult tuleb esimesele ja kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2000/78 artikli 2 lõiget 1 ja lõike 2 punkti a ning artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus sellised riigisisised õigusnormid nagu põhikohtuasjas, mille kohaselt ei võeta ametniku pensioniõiguste saamisel ja vanaduspensioni summa arvutamisel arvesse enne tema 18. eluaasta täitumist õpingutele kulunud aega, kui sellel meetmel on esiteks objektiivselt ja mõistlikult põhjendatud, tööhõivepoliitikat ja tööturgu hõlmav õigustatud eesmärk ning kui selle eesmärgi saavutamise vahendid on teiseks asjakohased ja vajalikud.

Teine küsimus

- 41 Arvestades esimesele ja kolmandale küsimusele antud vastust, ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

- 42 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse riigisisene kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamise seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiivi 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel, artikli 2 lõiget 1 ja lõike 2 punkti a ning artikli 6 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus sellised riigisisese õigusnormid nagu põhikohtuasjas, mille kohaselt ei võeta ametniku pensioniõiguste saamisel ja vanaduspensioni summa arvutamisel arvesse enne tema 18. eluaasta täitumist õpingutele kulunud aega, kui sellel meetmel on esiteks objektiivselt ja mõistlikult põhjendatud, tööhõivepoliitikat ja tööturгу hõlmav õigustatud eesmärk ning kui selle eesmärgi saavutamise vahendid on teiseks asjakohased ja vajalikud.

Allkirjad